

BRITANNIA, *O nouă revistă engleză de studii romane* — I, 1970, 347 p., XXXVIII pl.; II, 1971, 347 p., XLI pl.; III, 1972, 397 p., XXI pl.

Societatea pentru promovarea studiilor romane — The Society for the Promotion of Roman Studies — editează începând cu anul 1970, pe lângă cunoscutul *Journal of Roman Studies*, o nouă revistă destinată cercetărilor arheologice romane de pe teritoriul Angliei: *Britannia, a Journal of Romano-British and Kindred Studies*. Apariția acestei noi reviste a fost impusă de creșterea rapidă a numărului de descoperiri arheologice, paralel cu creșterea impresionantă a studiilor în epoca postbelică.

Cele trei numere apărute pînă în prezent I—III, 1970—1972, cuprind numai studii referitoare la epoca romană din Marea Britanie, editorii avînd în vedere atît cealaltă revistă a societății, *JRS*, cît și revistele similare din țările Europei vestice. Pe lângă un număr de studii relativ redus, revista apărută în condiții grafice deosebite conține numeroase note informative privitoare la monumente, un repertoriu al descoperirilor romane anuale de pe teritoriul Marii Britanii, recenzii, un index general pentru fiecare volum și un bogat material ilustrativ. Cele mai multe studii sînt consacrate descoperirilor arheologice și unor probleme generale de istorie antică, referitoare la numismatică, istorie militară, meșteșuguri și epigrafie.

Dintre cele 12 materiale dedicate descoperirilor arheologice din cele trei volume remarcăm: A. S. Robertson, *Roman Finds from Non-Roman Sites in Scotland* (vol. I, p. 198—227), înzestrat cu numeroase tabele, hărți și figuri, consacrat diferitelor obiecte romane, monede, ceramică, obiecte de podobă, sticlărie, opaițe de bronz, descoperite în așezări neromane din Scoția, date în secolele I—IV e. n.; Rosalind Dunnett, *The Excavation of the Roman Theatre at Gosbecks* (vol. II, p. 27—47, 10 fig., 5 pl.), în care se prezintă rezultatele săpăturilor arheologice de la teatrul roman de la Gosbecks din apropierea orașului Colchester, condensate într-un documentat raport de cercetare; G. J. Wainwright, *The Excavation of a fortified Settlement at Walesland Rath Pembrokeshire* (vol. II, p. 48—108)

în care autorul prezintă exhaustiv, pe baza unui material documentar extrem de bogat, în toată extensiunea, săpăturile unui *oppidum* de la Walesland Rath, cu trei orizonturi de cultură, datat în epoca fierului și primele două secole romano-britanice; A. Fox și W. Ravenhill, *The Roman Fort at Nanstallon, Cornwall* (vol. III, p. 56—111, 13 fig., 6 pl.) în care autorii prezintă cu toată documentarea, fortul roman — *castellum* — de la Nanstallon, Cornwall, cu numeroase secțiuni, planuri, desene, privitoare la acest castru și la bogatul material descoperit; David E. Johnston, *A Roman Building at Chalk, near Gravesend* (vol. III, p. 112—148, 10 fig., 4 pl.), cu lux de amănunte și un material ilustrativ deosebit de bogat, autorul prezintă o casă romană de la Chalk lângă Gravesend, făcîndu-se analogii numeroase și trăgîndu-se concluzii generale de mare importanță.

Dintre studiile numismatice menționăm: D. F. Allen, *The Coins of the Iceni* (vol. I, p. 1—33, 208 fig., 6 pl.) în care se prezintă amănunțit monedele de argint și aur ale tribului icenilor din Britannia, date în secolul I î. e. n.; Martin Henig, *The Origin of some Ancient British Coin Types* (vol. III, p. 209—223, 22 fig., 3 pl.), unde autorul prezintă monede și medalii, pe categorii, din epoca romană, descoperite în Britannia, cu unele permanențe stilistice ale triburilor autohtone.

De asemenea, sînt abordate și o seamă de probleme referitoare la istoria veche a Angliei pe baza izvoarelor antice. Astfel A. L. F. Rivet, pune în discuție secțiunea britanică a Itinerariului antoninian *The British Section of the Antonine Itinerary* (vol. I, p. 34—82), John H. Ward, *Vortigern and the End of Roman Britain*, (vol. III, p. 277—289) în care se dau toate izvoarele literare cu privire la luptătorul Vortigern și la părăsirea Britanniei de către romani; D. E. Eichholz, *How long did Vespasian serve in Britain?* (vol. III, p. 149—163) în care autorul examinează toate izvoarele literare antice referitoare la activitatea lui Vespasianus în Britannia. Printre studiile

cu teme militare amintim: M. Henig, *The Veneration of Heroes in the Roman Army* (vol. I, p. 249–268), R. W. Davies, *The Roman Military Diet* (vol. II, p. 122–142), L. J. F. Keppie, *Legio VIII Augusta and the Claudian Invasion* (vol. II, p. 149–155), N. Reed, *The Fifth Year of Agricola's Campaigns* (vol. II, p. 143–148) și D. J. Breeze și B. Dobson, *Hadrian's Wall: some Problems* (vol. III, p. 182–208). În cele trei volume sînt abordate, de asemenea, unele subiecte referitoare la ocupații, restaurări de monumente, precum și unele chestiuni de filologie

clasică, bazele pe monumentele epigrafice din Britannia.

Cu tot interesul strict local pe care-l urmărește revista Britannia, mărginindu-se la elucidarea problemelor de arheologie romană din Marea Britanie, această publicație, prin studiile sale de o valoare științifică deosebită și prin materialele romane din provincia imperială Britannia, constituie un model, precum și un generos izvor de informare și documentare cu privire la antichitatea romană, organic legată de realitățile țării noastre.

Ion Berciu și Ioan Șerban

TOTIU, TOTEV, Novootkriti vizantijski olovni pecati ot Preslav (Noi sigilii de plumb descoperite la Preslav), *Izvestija Varna*, 8 (23), 1972, p. 287–291, 4 fig., rezumat în limba franceză.

Autorul prezintă două sigilii descoperite în săpăturile din anul 1972 efectuate în complexul „Pod Manastirea” și un al treilea, descoperit întâmplător la Preslav în 1917.

Primul dintre ele aparține împăratului Constantin al VII-lea Porphyrogenetul (913–959); el este întru totul asemănător sigiliului lui Constantin al VII-lea Porphyrogenetul găsit la Silistra și publicat de I. Barnea în SCN, 3, 1960, p. 324–325. Al doilea exemplar, datat în sec. XI, foarte prost conservat, este atribuit de T.T. unui particular. Al treilea sigiliu, publicat de S. Maslev în *Izvestija Sofia*, 20, 1955, p. 456, aparține lui Jean Daukit-

zios, patrician din sec. XI–XII. Acestor sigilii li se adaugă un al patrulea fără inscripție și fără reprezentare.

Despre sigiliul lui Constantin al VII-lea Porphyrogenetul autorul crede că a fost ștanțat cu același clește-tipar cu care a fost ștanțat și sigiliul de la Silistra, publicat de I. Barnea.

În ce ne privește credem că sigiliile lui Constantin Porphyrogenetul de la Silistra și Preslav au însoțit scrisori trimise unor fețe bisericești.

Petre Diaconu

I. G. HÎNCU, Căprăria — Pamiatnik kultury X–XII vv, Chișinău, Edit. Știința, 1973, 64 p., 49 fig.

Se prezintă o necropolă (din peste 70 de morminte de înhumatie) aflată pe panta dealului Căprăria nu departe de Limbari, pe teritoriul comunei Hansca, raionul Kotovski, R.S.S. Moldovenească.

Autorul stabilește trei grupe de înmormîntări: 1) schelete în poziție întinsă, pe spate;

2) schelete în poziție chircită; 3) cenotafe, în gropi de formă circulară.

Inventarul, în general sărac, se compune din: vase ceramice (numai cîteva și în stare fragmentară), lame de cuțit, de fier, o cataramă în formă de lîră, verigi de bronz, amnare etc.